

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Helyben: Vidéken: Egy hóra. . . . I kor. Egy hóra. I kor. 50 HIL. Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .		Felelős szerkesztő: MEGEDŰS LORÁNT. Kiadók és lap tulajdonosok: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: DEBRECEN, Piac-utóza 47. és 48. szám.
--	--	---	---

Fekete számok.

Debreczen, augusztus 13.

Az év június hónapjáról kiadott hivatalos adatok nagy szomorúságot újságnak. Hirül adják a pusztulást, Magyarország vesztét. Hogy az oldott kéve még jobban meg van oldva, mint valaha. Széthull, megsemmisül és fogy a húszmilliónyi nép. A születés nem áll arányban a halálozással. Igaz, hogy 36.000 ember halt meg júniusban és majdnem 60.000 gyermek született, de mi ez? Kedvező szaporulás? Számítsatok ki, mennyi volt a meddő csak harminc nap és harminc éjszaka alatt! Mennyi magzatot öl meg a terméketlen ségbe hajtott szerelem, a nyomorba, nélkülözésbe sülyesztett házaset! Hogy a nyereség mindössze 24 000 ezer új élet, nem a nemzet szaporodása ez, hanem megfogyatkozása. Mert ez az „egyik” szerencsétlen országa. Egyetlen ivadéknál többet nem bír el sem a jólét, sem a nyomorúság. A gazdagabb társadalmi osztályok lerázzák magukról a gyermeknevelés és kényelmetlenségeit, a napszamosasszony pedig minek szüljön? Éhségre, szenvedésre?

Az állam gondoskodik az elhagyott gyermekekről, de nem törődik azzal, hogy e siralom alapját megszüntesse. Elüldözik mindenünnen a megejtett cse-

lédlányt és nincs hova elvonulni áldott állapotban az asszonynak. Ott vajudik a kapuk aljában, mert szűk vackából kiüldözte a házbéruzsora. És ha jön a magzat, jön vele az irtózatoss gond is: nincs rongy sem, amibe bele lehet majd takargatni. Pusztulni kell tehát, nehogy didergésre megszülessék. Törvény vagy nem törvény — a szükség és nélkülözés hozza itt meg a halálos ítéleteit. Mindenféle büncsökök és gyilkosságok. Néha revolverdörrenés rázkódtatja meg a levegőt, önként mennek a másvilágra a szerelem boldogtalanjai.

Apránként teljesen megszűnik a házasságkötés is. Júniusban összesen 12 ezer egybekelés történt, majdnem háromezernél kevesebb, mint tavaly. A meglelt férfi nem tud annyit keresni Magyarországon, hogy otthont alapítson. Él tehát pálinkalebukok förtelmes gözében és az alkohol a testi meg a lelki tápláléka. Áldja hát az államot, mert ebben irgalmas az állam. Szívesen kezébe nyomja a pálinkás-üveget: egy deci csak hat krajcár. Az alkohol melegit, mámorosít — majd fonnyaszt és gyilkol. És következik édes testvéreinek, a fertőző betegségeknek munkája. 36 ezer halott közül 6259 ember pusztult egy hónap alatt tüdővészben. Ime, nagy garral hirdették, hogy így, úgy, itt vannak a különböző betegségyező-intézmé-

nyek, majd ezek csökkentik a kórságot, a pusztulást. Irtózatoss szép eredménytelenség, ami nem lepi meg azt, aki a viszonyokat ismeri. Aki tudja, hogy szerte az országban népes községek vannak, olyanok, amikbe orvos még sohasem tette be a lábát.

Erről tanakodják a nemsokára Budapestén összeülő nemzetközi orvoskongresszus! A tudomány vonja felelősségre az államot! Ertesse meg a húszmillió ember sorsának intézőivel, hogy nem csoda, ha ilyen földet csapatostul tagadnak meg a szerencsétlenjei és kivándorolnak.

Nézzük a kivándorlást. Magyarországból júniusban körülbelül annyian vándoroltak ki, mint — amennyit a tüdővész elpusztított. 5378 a kivándorlók száma, amely a tavalyi év júniushoz viszonyítva, háromezernél több emelkedést mutat. Ezzel szemben mindössze 1861 idegen embernek támadt az a könnyelmű gondolata, hogy magyar földön letelepedjék. Persze, a legtartalmasabb maggal telt kalászkok hullanak idegenbe: a munkabíró férfiak, s igen nagy részük magyar anyanyelvű.

Igy vágja megrettent arcunkba a halálos igazságot a statisztika réme és a szava olyan, mintha vészharang kongana. Egykedvűen kong, szörnységesen szól a vészharang. Dolgozunk, szenved-

A boldog pár.

Irta: Nagy Endre.

Aznap, amint megérkezett a trupp Pártosra, a lármás, tarka színésznép ellepte az egész várost. Sorra járták a házakat, lakást nézni arra a két hétre, amíg itt lesznek. A vendégfogadó drága és a tapasztalat megtanította rá, hogy vidéki városban mégis a legjobb „család”-nál lakni. Vidéken még tisztelik a művészetet és e tisztelet szinte megfizethetetlen akkor, mikor a bérlet pénz már elfogyott, a kassza pedig üresen maradt esténként. A színházat ugyan üresen hagyja a tisztelet, de a művész urakat megtölti finom ebédekkel és vacsorákkal Sőt azért se pöröl a házigazda ha adósok maradnak a lakáspénzzel. Művésztől nem veszik rossz néven az ilyesmit vidéken, mert amint mondtam, vidéken még tisztelik a művészetet.

Csurgai Alfréd Bergernél, a vegyeskedőnél kapott egy csinos kis szobát. Kissé tömzsi, kissé kopasz ember volt, de ő volt a társulat szépe, a hölgyek kedvence, mert ha hófehérre puderezte gömbölyű szép arcát, piros festékekkel rajzolta körül kicsi, nőies ajkait, ha göndörfürtű parókát vett a fejére, szűk, magyar nadrágot lábszáraira — akkor olyan szép volt ő, mint ama daliás férfiak, akik a divatlapokban kellek a magyar viseletet.

Berger ur maga nagyon rajongott új lakójáért, de a neje s Sára leánya, akik sokkal fenköltebb lelkűek s műveltebbek voltak nála, rövidesen leszavasták. Megmagya-

rázták, hogy az ilyen lakó disz a házra és ők nem zárkozhatnak el nemesebb szóra kozások elől.

Csurgai Alfréd ur tehát elfoglalta a kis szobát az udvari részben és lassankint a családi asztalhoz is állandó vendégnek szokott. Ah, ezek az ebédek felejthetetlenek voltak. Csurgai ur viszontagságos kalandokat mesélt el multjából, majd pedig tréfás felköszöntőket tartott, minden felkoszöntó után lelkismeretes pontossággal üríven feüekig pohará a ház urnoi egészségére. Bergerné oijkor eiragadtatva, de nemi meaboval sóhajtott fel:

— Minő más ember ez!

Nem volt nehéz kitalálni, hogy ilyen alkalmakkor Berger urral állította őt titkos párhuzamba, Berger ur sohasem szokott szeszes italt inni, viszontagságos kalandokat nem tudott elbeszélni multjából, a művészethez pedig egyáltalán semmi érzelme sem volt.

Sára is rajongott Csurgai urért. Ő is párhuzamba állította őt valakivel és a párhuzam nála is siralmasan ütött ki e valaki rovására. De az ő valakije nem Berger ur, hanem immár hivatalos vőlegénye volt, a verbázi árendás fia, aki minden második vasárnapon szokott ellátogatni menyasszonyához, hogy felpiszkálja két hétre a köztük fenforgó szerelmi viszony tüzeit. Szerelmük története éppenséggel nem volt vadregényes. Grünfeld, az öreg árendás egy napon megjelent Berger ur házában és miután megkedvelte ugy Sárát, mint a mellékkörülményeket, kijelentette, hogy Jenő fia hajlandó

megkérni kezét. Egy hét múlva Jenő jött el ebédre. Az ebéd kitűnő volt, a vőlegény úgy evett mindenből, mint ahogy egy jóra való, törekvő fiatalember szokott enni, aki nem akarja megsérteni a háziasszonyt. A következő vasárnapon pedig megtartották az eljegyzést.

De nálunk nem volt az a frázis, hogy az ő szerelmük kalendáriumban csupa ünnepnapok voltak. Jenő csak vasárnap élhetett teljes odaadással a szerelemnek, mert heteknapokon az üzlet foglalta le őt. Ime, egy okkal több, hogy Csurgai Alfréd ur felé dőljön az összehasonlítás mérlege: Csurgai ur hétköznapokon is ráért!

... Egy vasárnapon elhatározott, hogy közös kirándulást tesznek a szőlőbe. Négyen lesznek a szőlőben: a mama, a leánya, a vőlegény és Csurgai ur. Berger ur, amikor őt is meg akarták nyerni a kirándulás eszméjének, ridegen mondta:

— Még munkaszünetkor is szaladgáljak. Ha akarok enni szőlőt, lehozatok magamnak és eszem.

A vőlegény titokban szintén e véleményen volt, de nem mert nyilatkozni. Elhatározta azonban, ha majd megházasodik, ő sem fog megmászni egy magas hegyet néhány fűt szőlőért.

Ugy esett, hogy Csurgai ur ment a Sára oldalán, míg a vőlegény Bergerné mellé került. A mama ugyanis jóval lassabban lépdelt és a vőlegény örült, hogy nem kell megerőltetnie a lábait.

Csurgai ur sem volt valami friss, bárha sok volt benne az igyekezet. De lep ezni

dünk a hangjairól s hogy körültekin-
tünk, azt látjuk: mind kevesebb ember
van a mezőn, a gyárban, az irodákban.
Mi lesz veled Magyarország népe? Mi-
ért nem tudod önmagad helyett meg-
ölni az átkot, huszmillió pu-ztuló?!

Az O. R. L. E. segélye.

A presbyterium mai üléséhez.

Mint ismeretes, az O. R. L. E. szeptem-
ber 29-én és 30-án artja országos évi
kongresszusát Debreczenben. Lapunkban több
 ízben bőven ismertettük ennek a nagyfon-
tosságú és a református lelkészek érdekeit
szolgáló kongresszusnak programját. Nem
bankettekkel egybekötött gyülekezésről van
itt szó, mint annyi más esetben, hanem
egy olyan országos összejövetelről, amelynek
elvé, feladata abban csucosodik ki, hogy a
magyar kálvinizmus imponáló erejét mani-
festálja.

Ezen a kongresszuson előreláthatólag
jelen lesznek az ország valamennyi reform-
átus lelkészei s így annak megtartása olyan
nagy, horribilis költséget igényel, amelyet a
Lelkész Egylet egymagában alig tud fedezni,
már pedig éppen Debreczennek, a kálvinista
Rómának erkölcsi kötelessége, hogy az ország
református papságát olyan testvéri öleléssel,
meleg vendéglátással fogadja mint bárki más.

Legutóbb jelentettük, hogy Debreczen
városa kétezer koronát adott a kongresszus
céljaira. Ez a konszilióans hozzájárulás csak
azt mutatja, hogy mennyire nagyfontosságú
ugy a városra, mint különösen az egyházra
a református papság debreczeni gyüleke-
zése. A város adakozásával csak követendő
példát mutatott ama egyházi testületnek, a
melyek még közelebb állanak a lelkész
kongresszushoz s még jobban értékelni tud-
ják annak erkölcsi jelentőségét.

Az O. R. L. E. elnöksége éppen ebből
kiindulva, a debreczeni református egyház-
községet is fölkereste, hogy a debreczeni

tudta a fáradtságát. Ilyenkor megállott,
mintha túlradó érzések törtek volna utat a
szívébe, kezével végigsimította méltóságtel-
jes izzadt homlokát és szavaló hangon
mondta:

— Ah, milyen szép a szabad természet!
Milyen fonséges látvány az, amely szemünk
elő tárul!

A kilátás valóban szép volt onnan a
magasból. Még jóval magasabban jártak a
várhegynél, amelynek romjaiba beláttak fe-
lülről Lenn, a hegy tövében pedig a Tisza
kanyargott tiszta ezüst-fehéren.

Mikor fölértek a szőlőbe, Bergerné és
a völgyény fáradtan ültek le a borház ár-
nyékába. De Csurgai ur összefonta karjait
és hosszasan, merengve nézett Sárára.

— Miért nem lett ön művész? Ke-
gyedet az ég is arra teremtette.

Sára elpirult, mert bárha tagadni sze-
rette volna, titkos, rejtegetett álmaiba dő-
tek e szavak. Mosolyogva mondta:

— Ön úgy gondolja Csurgai ur, hogy
én . . . én . . . ezzel a természettel . . .

— Szilfidi termet! Ilyen lehetett Lili,
midőn szerelemittasan borult az ő trombitása
keblére!

Sára lehunyta a szemét. Sójajtvá re-
begte:

— A Lili . . . Ez az én kedvenc da-
rabom! Ezt minden esztendőben megnézem,
ha színészek jönnek hozzánk . . . Tudok is
belőle nótákat.

— Hogyan? Ön énekel? Talán a ket-
tőt is tudja belőle Daloljuk el együtt!

Csurgai ur hevesen összeszorította a

kongresszushoz adja meg erkölcsi és anyagi
támogatását.

A presbyterium holnap, szombati ülés-
én tárgyalja a Lelkész-Egylet kérelmét s
előrelátható, hogy ennek a kérelemnek tel-
jesítése nem fog semmi nehézségekbe üt-
közni.

Ennek a városnak falai közül, ebből,
az ország leghíresebb kollegiumából éven-
kint egy sereg református lelkész kerül ki.
Innen bocsájtják a református papságnak
legkiválóbbjait utnak, hogy szerte az ország-
ban hirdessék Kálvinnak szent tanait.

A debreceni ősz kollegium bocsájtja ki
őket kebelükből s csak természetes, hogy a
presbyterium, amely olyan erkölcsi magaslat-
on áll, azt az erőt, amelyet a lelkészek az
összetartás folytán kifejtenek, csak ápolni és
segíteni fogja. A kongresszus anyagi támo-
gatásához bizonyosan hozzá fog járulni Deb-
reczen város lelkes közönsége is. A támoga-
táshoz szükséges összegek különben arra va-
lók, hogy mindenkinek, aki az ORLE. kon-
gresszusán megjelenik ingyen szalást bizto-
sítsanak.

Vályi Nagy Gusztáv siremléke.

Ünnep a péterfiak temetőben.

Debreczen fiatalon elhunyt kedves poéta-
fiának, Vályi Nagy Gusztávnak poéta-társai
tudvalevőleg kiadták műveit, hogy jövede-
lmebből diszes emléket emeljenek a költőnek.
A könyvkiadásból és adakozásból a költ-
ségek levonása után 1012 korona tiszta jö-
vedelem maradt, mely az 1600 koronába ke-
rült diszes nagy emlékek költségeit részben
fedezte. A siremlék már ott áll a péterfiak
temetőben a poéta hamvai felett; alkotójá-
tól, Somogyi Sándor nagytehetségű szob-
rásztól ma vette át ünnepélyesen a tiz deb-
reczeni poéta társ, aki megrendelte.

A temetői ünnepen, amely ma délután

két óklét, úgy esdekelt. Sára boldog ijedt-
séggel tiltakozott:

— Dalolni önnem . . . Nem, nem, az
lehetetlen volna. Én nem is tanultam éne-
kelni.

— Annál szebb. Ah, itt a szabad ter-
mészet ölében, e lombkoszorúta völgyben!
. . . Igen, igen, én már rég gondoltam arra,
hogy kegyedben művészlélek lakik. Nos,
kezdjük el tehát. Sára féltéken nézett az
anyjára és zavartan huzigálta a szoknyáját.
Csurgai ur pedig egy-kettőt köhintve, té lá-
bával előre lépve e kezdte kissé rekedt han-
gon, de mély érzellemmel:

„Oh hányszor nem jutott eszembe,
A tábor csöndes éjein . . .”

Sára bizonytalan hangon vágott bele,
kissé korábban is, mint kellett volna, kissé
el is térve az eredeti melódiától, a melyet a
poétikus Hervé álmodott meg. Csurgai ur
már-már fölizzscent néhányszor, de aztán a
dus ebédekre gondolt és a nóta végén el-
ragadtatva mondta:

— Isteni volt! Csoda volt! Kész mű-
vész nő.

Sára mámoros lett a saját diadalától.
Mintha kicséréltek volna, féktelen pajkos-
sággal ugrándozott ezután a tisztáson, a
dinnyék hervatag venyigéi között. Csurgai
ur mindenütt a nyomában volt és forrón
suttogta:

— Olyan, mint egy bacchanszó!

— Milyen az?

— Az egy görög istennő, aki . . .

aki . . . várjon csak, kegyed is olyan lesz
mindjárt.

három órakor folyt le, megjelentek Könyves
Tóth Kálmán, Szávay Gyula, Oltóh Gabor
és többen, az elhunyt édesatyja, Somogyi Sán-
dor, az alkotó művész, a város részéről Ve-
csey Imre főjegyző.

Szávay Gyula rövid kis beszéddel adta
meg a jelenet hangulatát. Így szólt:

Egy szűkebb családnak vagyunk a
tagjai, akik a testvéri kötelességérzet
benső parancsára jelentünk meg itt, hogy
uto só tartozásunkat is lerőjjük egy közü-
lünk korán kidőlt testvérünk emléke
íránt.

Megfogadtuk virágos ravatalánál,
hogy amiről minden poéta-lélek álmodik,
a márvány és a babér kinő porai felett.

Ime itt az emlék. Messziről hirdeti
írás nélkül az irástudatlannak is, hogy
poéta nyugszik itt. Vagyis olyan ember, a
ki örök gyermek-lélekkel szedi a virágot
s észre sem veszi amikor csontkarjával
virágostul ragadja el a végzet.

Testvérlélek, művész szív ihlete te-
remtette meg formáját és nem anyagiak-
ért, hanem testvéri szeretetből alkotta
ilyen széppé. A véső ráborult a tollra és
megdicsőítette.

Aludj alatta nyugodtan kedves test-
vérünk, aludj azzal a fennenjáró büszke
tudattal, ami csak koldus királyok szaba-
dalma, hogy ezért a márványért nem tar-
tozol senkinek, ezt te magad emeljed ma-
gadnak. Költészeted szívből nőtt virágai
hajtottak ki poraid felett s márvánnyá
nemesültek: holtod után született gyer-
meked, a te dalos könyved állította fel a
te emléked szobrát Bohém-privilégium,
hogy ára egy részével adós maradjál.

Felállítottuk e szép kis szobrot, átadjuk
az időnek, átadjuk a mindenekre ügyelő
Gondviselésnek, hiszszük, hogy e nemes
város gazdája e földnek maga is hű és
jószívű, vigyázó szolgálja lesz ennek a leg-
főbb hatalomnak.

„Isten veled Vályi Nagy Gusztáv,
szép álmokat”.

Ezután Vecsey Imre a város részéről
meleg szeretetét ígérve vette gondozásba a
kis műemléket.

Néhány szülőlevelet tépdessett le és
beleszötte a Sára erős, göndör, vöröses fényű
hajába. A keblére is szülővenyigét tűzött
és a kezébe pedig egy pirosuló szülőfűrtöt
adott. — Nézze, most olyan, mint egy bac-
chanszó. Oh, vajha mindig így lehetne és
mindig kegyedet csodálnám.

Sára megilletődve, szótlanul állott egy
helyen, szokatlan díszében. A nap már nyu-
govóra szállt és mintha csak a rendező sza-
vára történt volna így, piros fényét rálövelte.
Érezte, hogy e vérszínű ragyogás mint raj-
zolja ki meseszerű, fantasztikus formákba
körvonalait.

És mintha egy óriás nézőtér volna kö-
rülötte a tájék és mintha minden őt bá-
multa volna és az ő dicsőségére ragyogott
volna minden.

A mama azalatt fontos beszédbe merült
volt a völgyénnyel. A völgyény azt óhaj-
totta, hogy a lakodalmat széles keretben
ünnepelejk meg és e céra az udvarban
lombsátrat állítsanak föl. A mama viszont
a szűkkörű, családi ünnepély mellett fog-
lalt állást. A fiatalember erre a minta-
szerű völgyényekhez méltóan mondta:

— Majd megkérdezem Sárát ez ügyben.
Döntsön ő!

Odament a leányhoz, aki merengve,
lehajlott fővel, mámorosan élvezte a kép-
zelt világ hódolatát.

— Édes Sára, én szeretnék sátrat a
lakodalomra, de a mama nem kívánja. S
maga, hogy kívánja?

A leány szomorúan válaszolta:

— Hagyjon nekem békét, Gránfeld!

Görge

Az

Ma

Artur lete
Ebből az
fölkereste
tábornoko
gosi fegy

— beszél

tam, amik
patom De
nem honv
gal találk
kellett k
és az idő
zett Bem
csatát. K
tett, kijel
rám is tá
neki. E
szek, soh
regemben
hozta ezu
én serege
Hosszu í
ről, emleg
gált En
fordult h

— I

őszinte v
mit csiná
mi Teme
csakugya

— I

az osztr
— I
Kossuth.

— I

laszoltam

— I

dig főbe

— I

dottam

Egészen

inkább

kat segí

elegendő

— I

belül est

Kossuth

várból,

lelkiism

szölagos

nyugodt

óra mul

nek. Ko

azonnal

tékban

Kossuth

seregün

honvéds

előbb eg

mit jelen

dött hirt

le a feg

kit a tó

— I

Uj!

Görgey újra megszólalt. A király születésnapja Debreczenben.

Az agg tábornok Világosról.

Ma hatvan esztendeje, hogy Görgey Artúr letette a fegyvert az orosz hadak előtt. Ebből az alkalomból egy fővárosi hírlapíró fölkereste visegrádi magányában Görgey tábornokot, aki elmondott egyet-mást a világsi fegyverletételéről.

— Én Kossuth rendeletéhez híven — beszélte — Nagyváradról Aradra vonultam, amikor augusztus tizedikén az én csapatom Dembinszkiével összeköttetést keresett, nem honvédekkel, hanem osztrák katonasággal találkozott. Ebből és más jelekből azt kellett következtetnem, hogy Dembinszki és az időközben Erdélyből üres kézzel érkezett Bem Temesvár körül elvesztették a csatát. Kossuth, aki Aradon magához kéretett, kijelentette, hogy ez lehetetlen s még rám is támadt, hogy miért nem hiszek neki. Én azt feleltem, hogy neki nem hiszek, sohase mondtam senkinek. Az én seregemben uralkodó „kormányhangulatot” hozta ezután elő. Erre én azt mondtam, az én seregem nem politikál, hanem verekszik. Hosszu ideig beszélt ezután az eshetőségekről, emlegette, hogy ő engem hogy protegált. Én pedig hallgattam. Egyszer csak így fordult hozzám:

— Látni fogod most, hogy milyen őszinte vagyok hozzád. Mondd meg nekem, mit csinálsz, ha a te értesülésed hibás és mi Temesvár előtt az osztrákkal szemben csakugyan győztünk?

— Holnap indulok — feleltem — és az osztrákokat megverem.

— És ha nem győztünk? — kérdezte Kossuth.

— Akkor leésem a fegyvert — válaszoltam én.

— Nos, — szólott Kossuth — én pedig főbelövöm magam.

— Azt nem szabad tenned, — mondtam én — neked van még feladatod. Egészen másként állok én hadsereg nélkül; inkább végezzenek ki engem. Te még sokat segíthetsz, ha életben maradsz, de én elegendő katonai erő nélkül mit se tehetek.

A beszélgetés Aradon a várban körülbelül este kilenc óra tájban volt köztem és Kossuth között. Tíz órakor mentem ki a várból, aztán lefeküdtem s elaludtam. Az én lelkiismeretem mindig nyugodt volt, a látványos legnagyobb veszedelemek előtt is nyugodtan hajtottam fejemet álmomra. Egy óra múlva, úgy tizenegy óra tájban felvernek. Kossuth sürgős levelet küldött, amelyet azonnal át kell vennem. Felbontom, a borítékban semmi egyéb nincs, mint Guyonnak Kossuthhoz intézett jelentése, hogy több hadseregünk nincs, Temesvár alatt az egész honvédsereget szétverték. Azok után, amit előbb egy órával Kossuthnak tudtára adtam, mit jelenthet Kossuthnak ez a hozzám küldött híradása? Mi más, minthogy tegyem le a fegyvert?! De bünbaknak kellett valakit a tömeg elé állítani.

Istentisztelet a Nagytemplomban.

Augusztus 18-án, a király születésének napját a szokásos ünnepélyekkel fogják megülni Debreczenben is. Az összes felekezetek templomában hálaadó istentisztelet lesz. A reformátusok Nagytemplomában különös fénytel ünnepelik meg ezt a napot. A hálaadó istentiszteletnek már a programja is megvan, amely a következő:

1. Megnyitó gyülekezeti ének. (37. dicséret 1. vers, felállással.)

Jövel Szentlélek Ur Isten!
Töltsé be szíveinket épen
Mennyei szent ajándékkal,
Szívbeli szent buzgósággal.
Melynek szentséges ereje,
Nyelveket egyező hitre
Egybegyűjtte sok népeket,
Kik mondván, így énekelének:
Alleluja, alleluja.

2. Király-himnusz. (Szövege és dallama néhai Torda Gáborról.) Éneklé a Debreczeni Dalegylet.

3. Gyülekezeti közének. (LXI. zsoltár 5., 6. vers.)

5. vers.	6. vers.
Naphoz napok adassanak A királynak!	Országá érjen sok időt, Isten előtt
Nagy sok nemzetségekre Sokasítad esztendeit, Nyujtsd életét Végzetlen időkre.	Szép csöndes békességben. Igazságnak hívsége, Elővigye És őrizze kegyesen.

4. Imádkozik: Eröss Lajos püspök ur.

5. Szózat. Éneklé a Debreczeni Dalegylet.

6. Gyülekezési záró ének. (120. dicséret 7. ének.)

Áldd meg Ur Isten a népeket,
Melyek e magyar hazában
Találták meg nyugvó helyöket
Fejedelmünk árnyékában
Tartsd meg e haza békességét,
Nyelvét, határait, törvényét,
Oltalmazd ennek épségét.
Mint a te szemeid fényét.

Hauer Berci villái.

Aki evőeszközökkel fizet.

A Royal-szállótól a rendőrséggig.

A cikk címe ne ejtse meg az olvasót. Hauer Berci az szilvis vendéglős nem szán dékszik újabb vállalkozásokba bocsájtkozni, vagy legalább is, tudunkkal eszeágában sincsen, hogy villákat szerezzen. Ellenben ő tőle vette villákat, még hozzá teljesen díjtalanul. Az igaz, hogy nem holmi nyaralókat a kertekben vagy a Simonyi-utról, hanem egyszerűen és „magyarosan” csak: eszeigokat. Ez talán még nem lenne olyan nagy baj, mert hiszen a legjobb családoknál is megtörténik az a bizonyos „ezüst eszeig ügy,” azonban Hauer Berci késvilláinak kitűnő ápolója megtette azt a vakmerő trükköt, hogy az adósságát egyszerűen ezekkel a késvillákkal fizette ki. Eszeigokkal, amelyek minden darabján természetesen oda volt vésvé a Hauer-név. A nevezetes ügynek különben ez a története:

Nagy Jánosné debreceni lakos tizenöt koronával tartozott Haranghy Jánosnak, aki többször fölcsólitotta az asszonyt, hogy fizesse

meg már a tartozását. Az asszony a napokban el is ment Haranghy Jánoshoz, akinek adósságai fejében leolvasott — egy sereg kést, villát és kanalakat.

— Mit akar ezekkel — kérdezte a hitelező.

— Ezt örökségbe kaptam a családom egyik tagjától, hát ezekkel fizetek.

Haranghy úgy találta, hogy az evőeszközök körülbelül megfelelnek a tizenöt koronára értéknek, hát elfogadta őket.

Csak amikor az asszony távozott, vette észre, hogy a „családi ereklyéken” a Hauer neve van belevésve. Nyomban tisztában volt azzal, hogy Nagy Jánosné jogtalan uton jutott hozzá az evőeszközökhöz s azonnal jelentést tett a rendőrségen.

Az asszonyt ma becsitálták a rendőrségre, ahol kihallgatták. Ottan azt vallotta, hogy ő zsidóknál vette az evőeszközöket, erős azonban a gyanu, hogy az asszony nem ilyen uton jutott a Hauer Berci késvilláinak birtokához.

Grófnő és orvos.

Szenzációs házasság Bécsben.

Bécs előkelő társaságaiban mostanában másról sem beszélnek, mint arról a szenzációs eljegyzésről, amelyet Colloredo-Mannsfeld József herceg legfiatalabb nővére, az elhunyt Colloredo-Mannsfeld Jeromos gróf leánya, Ernesztina grófnő kötött Steinlechner Miksa dr. bécsi gyakorló-orvossal.

A grófnő, aki a Colloredo-Mannsfeld hercegi ház tagja, Colloredo-Mannsfeld Jeromos grófnak Tolna-Festetich Aglája grófnővel való házasságából született leánya. A grófnő szülei már évek előtt meghaltak. A grófnő atyja, mint elsőszülött leszármazottja Colloredo-Mannsfeld József hercegnek, szintén hercegi rangra emelkedett volna, de minthogy még atyja életében meghalt, a rangot legidősebb fia, Colloredo Mannsfeld József gróf, a most menyasszonnyá lett Ernesztin grófnő fivére örökölte. A Colloredo-Mannsfeld-ház mostani hercegi tagja Jonquet Lucy Zsófia Yvonne vette feleségül, de ezt a házasságot érvénytelennek mondták ki. A menyasszony másik fivére, Jeromos gróf, a napokban vette feleségül egy képviselő leányát, Kolowrat-Krakovszky Berta birodalmi grófnőt. A grófnő egyik nővére, Mária, Trauttmannsdorf Károly gróf felesége, másik nővére, Johanna, Schönburg Hartenstein hercegnek, az urakháza elnökének a felesége. Ernesztin grófnő az utóbbi években nagybárá Bécsben élt, a sógorának Schönburg-Hartenstein hercegnek a házában.

Itt ismerkedett meg Steinlechner orvossal, aki a hercegnek házi-orvosa. Amikor a grófnő hosszabb idő előtt beteg lett, Steinlechner dr. volt az orvosa. A grófnő mély vonzalomra gyúlt iránta és családja előtt kijelentette azt a szilárd elhatározását, hogy az orvossal házasságra fog lépni. Csakhamar megtörtént az eljegyzés és hír szerint már szeptember első napjaiban meglesz az esküvő is. Ernesztin grófnő a gothai almanach adatai szerint 1873. január 25-én, Dorisban született, magas, karcsu termetű, libelinselő jelenség. Steinlechner dr. tiroli születésű s most körülbelül már negyven éves.

Uj! Uj! Uj! tüveg és porcelán tüzlet nyílt Glück József cég alatt Debreczen, Piac-u 6 a nagytemplommal szemben. Szigorúan szabott árak

Kriviczky vallott.

A fiumei bankrablás terve.

Amerikába készülnek a haramiák.

A fiumei bankrablás ügyében a budapesti rendőrség nagy eréllyel folytatja a nyomozást és hozzátéhetjük: nagy szerencsével. Az utolsó tizenkét óra alatt elérte az eredményt, hogy *Kriviczky vallott: megtudták a szökés utirányát és a haramiák előre megbeszélt találkozási helyét.*

A nyomozás fejleményeiről a következőket táviratozza budapesti tudósítónk:

A rablók pénzt küldtek.

A rendőrség állandóan őrizteti a Dagály-utca 7. számú házat, amelyben a haramiák laktak és a házmester azt az utasítást kapta, hogy minden érkező levelet akár Kovácsné, akár a haramiák nevére érkeztek, vegyen át és adja azonnal a detektíveknek. Tegnap délután egy bérmentetlen, közönséges levél érkezett özvegy Kovács Gyulánának címére.

A rendőrségen a levelet felbontották, fehér papírosba burkolva 180 korona papírpénz volt benne.

A pénzt egyetlen írott sor sem kísérte.

A levelet néhány órával a bankrablás elkövetése után, már osztrák területen, mágnán a vonaton a mozgópostára adták fel. A feladás *Krajnában* történt *Busztricza* közelében.

A rendőrség ebből megállapította a szökés irányát és abban az irányban a hatóságoknak táviratokat küldött. Együttal *Bartha* rendőrfogalmazó maga elé vezettette *Kriviczkyt* és megmondotta neki, pénz érkezett a számára, valljon. Erre azonban *Kriviczky* nem volt hajlandó.

Kriviczki bevallja a bűnrészességét.

Késő este *Kriviczki* kihallgatásra jelentkezett, meggondolta magát, vallani akar. A következőket mondotta el:

Két hónappal ezelőtt történt *Dagály-utca* 7. szám alatti lakásukon, hogy *Orlov* haragosan mondotta:

— Huszonnyolc korona heti keresetből nem lehet megélni. Eze a... az ilyen életet! Valamit kellene csinálni. *Olyan dolgot, mint az upesti bankrablás, hanem okosabban.* És nem Budapesten, hanem egy tengerparti városban, ahonnan könnyen és gyorsan lehet szökni minden irányban.

Attól fogva sokszor beszéltek erről a tervről és amikor *Kisinyivsky* megérkezett (tehát csak akkor érkezett meg), megegyeztek abban, hogy csinálnak valamit, még pedig *Fiumében*. Hozzáfogtak az előkészületekhez, amelyek abból álltak, hogy revolvereket vásároltak. *Juniusban* kezdték meg a revolvervásárlást, a *Dob-utcában* vették meg a revolvereket, összesen hármat, minden héten egy másikat.

Orlov július 1-én *Fiuméba* utazott és onnan egy hétre rá levelet írt *Spektor*nak. Megírta, hogy *Fiumében* *Toretto* 252. szám alatt lakik *Kozmás Sándornál*. A bankot, amelyet ki fognak rabolni, kiszemelte már, ez a *Fiumei Népbank*.

Nyolc nap múlva elutazott *Spektor* és egy héttel később *Kisinyivsky*, *Kriviczki*

nem utazott el, ő nem akart résztvenni a rablásban, de megegyeztek abban, hogy itt *Budapesten* figyelni meg a dolgokat, ők majd pénzt küldenek neki és akkor elutaznak és találkoznak egy tengerparti városban. Onnan *Amerikába* utaznak.

Mielőtt elutaztak *Budapestre*, szent fogadalmat tettek, hogy egyik a másikat el nem árulja, élve nem adják magukat rendőrökre, ha veszélyben lennének, öngyilkosságot követnek el.

A budapesti nyomozás minden intézkedést megtett, hogy a rablók abban a tengerparti városban kézre kerüljenek. *Kriviczkyt* pedig, aki most már beismerésben van, letartóztatták.

Kisenewszy szenzációs vallomása.

Fiuméből táviratozzák: *Kriviczky* vallomások csak kezdete volt annak a szenzációs fordulatnak, amely a fiumei bankrablás ügyében beállott. Most fokozza ezt az, az egész nyomozásra nagyfontosságú körülmény, hogy *Kisenewszy*, aki aktív részt vett a fiumei bankrablásban, az egyetlen, akit elfogtak szintén szenzációs, leleplezés számba menő vallomást tett.

Kisenewszy *Salamon* ma jelentést tett a fiumei főkapitánynak, hogy vitesék fel őt a cellájából, mert töredelmes vallomást akar tenni.

— Szent ember vagyok — így kezdte a vallomást — és társaimnak megesküdtem, hogy nem mondok el semmit sem. De ha már — ugymond — az a *Kriviczky* is vallott fölmentve érzem magam az eskü alól. Ezután pedig elmondta a következőket:

Hogyan főzték ki a rablási tervet.

Mindahárman *Budapesten* dolgoztunk az állami gépgyárban. *Orlov* egy alkalommal odajött hozzánk és azt monddta, hogy ez már nem mehet tovább így, valamit tenni kell, hogy meggazdagodjunk. Ő adta meg azt az eszmét, hogy rabolni kellene valahol. Nagy nehezen összespóroltunk százhusz koronát s abból vettünk három revolvert a *Dob-utcában* és száz töltényt. Én azonban már akkor kijelentettem, hogy gyilkolni nem fogok. A munkát fölmondtuk *Budapesten* és elutaztunk *Fiuméba*.

— Tudott maga arról — kérdezte a rendőrkapitány — hogy a fiumei bankot fogják kirabolni?

— Fogalmam sem volt — válaszolt *Kisenewszy*. Mindent *Orlov* intézett el. Aztán elmondta, hogy ő szegte a revolvert a szolgál mellé és ő vette ki a táskából a pénzt.

Amíg ez történt — ugymond — az alatt az idő alatt lövés dördült el a másik szobában, de hogy ki lőtt, azt nem tudom. Majd megkérdezte a rendőrkapitány, hogy nem tagjai-e az orosz forradalmi szövetségnek s hogy nem erre kellett az elrabolt pénz, s hogy *Kisenovszky* nem nihilista.

— Hígyje el kapitány ur — felelt *Kisenovszky*, hogy a pénz a saját céljainkra kellett. Az orosz forradalmi szövetség tagjai nem vagyunk. Nálunk *Oroszországban* ugyszólván napirenden van az ilyen bankrablás és nem is csinálnak olyan nagy lármát a dologból. Ha éppen statáriumos idő van, akkor fölakasztják az illetőt, vagy kap egy pár évet s aztán mint becsületes ember folytathatja az életét.

Kisenewszy regényét olvas.

Végül megkérdezte a fiumei rendőrkapitány, hogy van-e valami kívánsága.

— Regényt szeretnék olvasni, mert nagyon unalmas a fogság. Megjelölte, hogy *Mirbean* Oktávnak Egy szobaleány naplója című regényét szeretné olvasni, mert azt *Oroszországban* betiltották és ő nagyon kíváncsi rá. Megmondták, hogy az csak francia fordításban van meg, mire azt felelte, hogy nem baj, mert ő az oroszon kívül a német, francia és angol nyelvet tökéletesen bírja.

Altalában a kapitányságon meggyőződtek arról, hogy *Kisenewszy* *Salamon* egy rendkívül művelt ember a kinek nagy tudása, óriási olvasottsága van.

Agyonlőtt vezérigazgató temetése.

Ma délután négy órakor temették el *Milos* József vezérigazgatót, a fiumei bankrablásnak szerencsétlen áldozatát. Ilyen temetést — jelenti tudósítónk — még nem látott *Fiume*. Az egész város jelen volt a végtisztelességen. A kormányzóság, a hivatalnoki kar, különböző testületek, impozáns formában képviseltették magukat. A ravatal tele volt koszorúkkal, a szerencsétlennek hivatalnok társai pedig könnyes szemmel vettek lucsut. A halottas menetben ott volt a hős rendőr is, aki most a legnépszerűbb ember *Fiumében* s az állandó érdeklődésnek a központja.

Egyik ájulásból a másikba esik s hozzátartozói képtelenek még csak beszélni hozzá. Az orvosok a legnagyobb katasztrófától tartanak.

Kinos föltűnést keltett, hogy a tragikus véget ért vezérigazgatót hozzátartozói nem kísérték ki utolsó útjára, de annál nagyobb volt a részvét, amikor ennek mélyen elszomorító okát megtudták.

A vezérigazgató kis gyermekei még mit sem tudnak a katasztrófáról, az özvegy pedig három nap óta önkivületi alapo ban van.

A két rablógyilkos nyomában.

Budapestre táviratozzák: Lehet, hogy már ma vagy holnap kézrekerítik a fiumei véres bankrablásnak másik két szereplőjét is, *Orlov* Pétert és *Spektor* Mihályt. A budapesti rendőrség ugyanis, a *Kriviczky*-hez érkezett levelekből megtudta, hogy a rablógyilkosok *Autverpen*ben egy tengerparti kocsmában adtak egymásnak találkozót. A budapesti rendőrség részéről *Csokán* Jenő rendőrkapitány és *Schön* detektív azonnal *Autverpen*be utaztak s nyílt parancsot vittek magukkal, hogy a rablókat letartóztathatják.

A rablók Sopronban?

Sopronból táviratozzák: A soproni rendőrség ma távirati ag értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy ottan két gyanús idegent tartóztattak le, akiknek személyleírása nagyon ráillik a szökésben levő két fiumei rablógyilkosokra. Az illetők az éjszakát egy soproni nyilvános mulatóhelyen töltötték, ahol két kézzel szórtak a pénzt. Berugott állapotban arról beszéltek, hogy ők *Fiuméből* jönnek, ahol nagyon jó dolguk volt. A mulatóhely tulajdonosnője figyelmeztette a soproni rendőrséget erre a dologra. A két idegent erre letartóztatták.

A készülő háború.

A török-görög viszály.

A törökországi görög diplomáciai körökben tegnap óta igen pesszimistikus hangulat uralkodik. A kormányt állítólag katonai körök befolyásolják. A sajtó tartózkodóan viselkedik. A Szabach azt tanácsolja a krétaiaknak, hogy Törökország szuverenitása alatti autonómiát reméljenek. Görögországra hiába számítanak.

Konstantinápoly, augusztus 13. A Tanin szerint a rendőrség tegnap este Peruban letartóztatott egy áruházba öltözött görög tisztet, akinél Krétára vonatkozó papírokat talált. Az ökümeniai patriarchátus tegnapi szinódusi ülése tárgyalta a szerbek azon kérését, hogy a dibrai püspök mellé szerb koadjutor neveztessek ki.

Berlin, augusztus 13. A Lokalanzeiger jelenti Konstantinápolyból: A porta abban a jegyzékben, melyet válaszul a görög kormány jegyzékére Athénbe küldött, kijelenti, hogy a görög kormány Krétára vonatkozó kijelentéseinek első részét nem tekinteti kielégítőnek. A porta szívesen elismeri, hogy a görög hivatalos körök semmiféle inkorrekt séget sem követtek el. Az athéni kormány, ha jó viszonyban óhajt lenni az ottomán birodalommal a görög nemzetiségű krétai csendőrtisztek eljárását, kik a görög zászló kitűzésénél helytelenül jártak el éppoly kétséget kizáró módon dezavualja, mint a többi görög tisztet, kik Macedóniában vagy az archipelógus szigetein, mindenféle állótezekben törökellenes propagandát üznek. A válaszjegyzék olyan módon van kiélezve, hogy a görög kormánynak ezáltal lehetetlen lesz a védő hatalmakra hivatkozni, hanem az athéni kormány kénytelen lesz most saját ügyében, kitérés nélkül nyilatkozni.

Halál a kut fenekén.

Gondatlanságból okozott emberölés.

Gondatlanságból okozott emberölés büntetvével vádolva állott ma délelőtt Balla Imre 36 éves hajduböszörményi napszámos a törvénytörés elött.

Balla Imre ez év május havában Hadházi Gábor kutasónál volt alkalmazásban. A gazdájával együtt május 13-án a Hajduböszörmény határában levő Bod-telepen dolgoztak. Kutat ástak s Hadházi Gábor lenni a kut fenekén az oldalt rakta ki téglalabokkal.

Balla Imre egy serpenyőben a téglákat eresztgette le. Egyszerre 7-8 darabot is tett be a vasfazékba, amely véletlenül a kötélről leszakadt s a lent foglalatostudó Hadházi Gáborra zuhant. A szerencsétlen ember agyvérzést kapott és meghalt.

Az ügyet ma tárgyalták a debreczeni törvénytörésen és a bíróság, az enyitő körülmények tekintetbevételével, gondatlanságból elkövetett emberölés vétségéért öt napi fegyházra ítélte Balla Imrét.

Merénylet egy pincér ellen.

A blocskázó kávéházi szolgáló.

A késő est folyamán egy összeszó-lalkozásból kifolyólag merénylet történt a Bika kávéház egyik nélkülhelyiségében. Virág János kávéházi szolgáló késővel lapockán szúrta Rác Endre kíségető pincért, akit könnyebb sebeivel a kórházba szállítottak. Rác Endre néhány nappal ezelőtt egy pár koronát kölcsönzött Virág János szolgának s ma a kávéház udvarán elkérte tőle ezt az összeget. Virág azonban ahelyett, hogy a pénzt

megadta volna, még szidalmakkal illette a pincért, aki azzal fenyegetődött, hogy az egész dolgot megmondja a Bika szálló tulajdonosának s akkor ki fogják lökni.

Ma éjszaka tizenkét óra tájban a kölcsönzött koronából kifolyólag új-ból összeszó-lalkozás történt s Virág János kivette bicskáját s azt Rác Endre lapockái közé szúrta. A megtámadott ember az utcára futott ki segítségért. Az ügyeletes rendőr a késelő szolgát elfogta s bekísérték a Szent-Anna utcai bűnügyi osztályra. A megsebesített pincért még az éjszaka folyamán a kórházba szállították, ahol az ügyeletes rendőrkapitány kihallgatta. Rác Endre sérülése nem veszélyes.

HÍREK

Hogy nyaral az angol király?

Edwárd angol király a napokban Marienbadba érkezett. A király mint „Lankaster hercege” ment a szép csehországi fürdőbe, amelyet hosszú évek óta nagyon megkedvelt. A király maga választotta ezt az inkognitót, hogy megszabadulva az uralkodót kötelező formáságoztól, kényelmes nyugalomban tölthesse el a nyár hátralevő részét itt.

Mint régi fürdővendég, tér vissza nyarankint Marienbadban ugyanabba a hotelbe az angolok uralkodója. A „Hotel Weimar” ez a szálloda, melyben minden évben egy-egy szobákat tartják fenn számára. A reggelit, ebédet és vacsorát, ha szép idő van, a szálloda üveges verandáján vagy oszlopcsarnokában fogyasztja el a király. Orvosa Ott dr., aki a felsőtest megérkezése után mindig egy hosszabb, alapos vizsgálat alá szokta venni és megszabja a használandó gyógymódot. Az orvos előírását három heti tartózkodása alatt szigorúan betartja az angol király, mert nagyon bizik régi kipróbált doktorában.

Egy angol hetilap, az „Observer” legutóbbi számában elmondja, hogyan él az angolok uralkodója Marienbadban. A király korán kel és az első pohár vizet már öltözködés közben issza. Nyolc órakor megjelenik a Keresztkut-promenádon, követve kíséretétől — Sir Seymour Fortesene és Fritz Ponsonby ezredes — és élénk léptekkel sétál háromnegyedórát a sétányon. A Weimar szálloda főpincére várja mindig a kut elött és adja át a gyógyvízzel telt poharat a feleséges vendégnek. A séta után a király reggelizni megy a hotelbe és már mindjárt reggeli után elvégez néhány sürgős állami ügyet.

Fél kettő táján van lunch. A menü rendszeren igen egyszerű: borju-kotlet, vagy sonka szilvakompóttal vagy más befőzött gyümölcsessel. Az ételhez kevés bort iszik, majd egy csésze feketekávéval végzi az étkezést.

Délután, akár szép idő van, akár esik, sétálni megy Edwárd. Az utóbbi évek óta a király tagja a Golfklubnak és sétája rendszeren odavisz. Nem egyszer azonban automobiljára vagy egy hintóba ül és kimegy Marienbad szép környékére, egy főúri ismerősének villájában croquet-et játszik és ebédre visszatér a szállodába. Az ebéd is olyan egyszerű, mint a lunch.

A fürdői szórakozásokban csak kevésbé vesz részt a király. Színházba csak ritkán jár és a reprezentációk alól is legtöbbször kivonja magát. Csak augusztus 18-án szokta levetni az inkognitóját és részt vesz a Ferenc József születésnapján tartani szokott ünnepi istentiszteleteken. A marienbad fürdőigazgatósága minden esztendőben felkéri a fürdő közönségét, hogy a királyt ne terheljék kíváncsisággal és túlzott lojalitással.

A felség lakosztálya az első emeleten van. A lakosztály főbb részei: a dolgozószoba, mely egyúttal fogadószoba, egy 42 négyzetméteres pompás szalón, széles erkélyvel, egy angol-stílusú hálószoba, egy barokk-butortu öltöző, fürdőszoba és étterem, mely utóbbit azonban a király csak igen rossz idő esetén szokta használni.

— **A presbytérium gyűlése.** A debreceni református egyház augusztus hó 14-én, szombaton délután 3 órakor az egyház tanácstermében presbyteri gyűlést tart, melynek napirendjén többek között a következő fontos ügyek szerepelnek: Néhai B. Nagy János helyére a gazdasági bizottságba, az árvaügyi bizottságba, a paróchiális bizottságba egy-egy tagnak választása. Esperes levele az egyénekenkénti adókievités megerősítése tárgyában. A felsőbb leányiskola igazgatótanács végzése néhai Szabó Kálmán hertőlése tárgyában. A választott bizottság jegyzőkönyve a Balogh Kálmánnal, mint művezetővel és építési ellenőrrel kötendő szerződés tárgyában. Szele György bizottsági elnök jelentése a tanítók részére a Szikszay-Gáll és Margitay kegyes alapítványokból adott ösztöndíjakról. Az országos református lelkészgyűlésület kérvénye az évi szeptember 29. és 30. án Debreczenben tartandó közgyűléséhez erkölcsi és anyagi támogatásért. A felsőbb leányiskolai igazgatótanács végzése a felsőbb leányiskolának párhuzamos osztályokkal bővítése, a felsőbb leányiskola és tanítóképző különválasztása továbbá Jenny Eliz lemondása folytán megüresedett tanítónői állásra Napperdruck Máriaának alkalmazása tárgyában.

— **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Lukács János debreczeni borfogyasztási hivatalnok tegnap este 66 éves korában meghalt. Holnap, szombaton délután 5 órakor lesz a temetése a Hatvan-utcai kert első járás 15. számú gyászházából. Elhunytát özvegye és leánya, Sinay Gyula városi kórházi ellenőr felesége gyászolják.

Uj gépgyár Debreczenben.

A „Hajdunánási Újság” írja a következőket: Ismét egy életrevaló vállalat bucsuzik városunkból, Pauchy-féle gépgyár részvénytársaság, amely mezőgazdasági gépek gyártásával, különösen ekék készítésével foglalkozik s gyártmányai az egész országban jó hírnevnek örvendenek, mult szerdán tartott igazgatósági ülésében elhatározta, hogy a gyárat Debreczenbe viszik. Az igazgatóságot ezen lépésre az kényszerítette, hogy a városi tanács két ízben is visszautasította a társaságnak azt a kérvényét, amelyben raktárak építésére, illetve aszfaltlemezzel való befedésére kértek engedélyt.

— **Újságok telefondíja.** A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége azzal a kérelemmel fordult Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszterhez, hogy az újságok telefondíjait a nappali interurbán forgalomban is szállítsa le. A miniszter helyett Sztierényi József államtitkár a kérelemre a következő értesítést küldte:

— **VHOSZ-nek.** Május 15-én hozám intézett beadványára értesitem a Szövetséget, hogy a távolsági távbeszélő tarifa revíziója munkájában van E munkálatokkal kapcsolatban tanulmánytárgyát kezezi az a kérdés is, hogy nem lehetne-e az interurbán távbeszélő használatát a napnak bizonyos óráiban, amikor a távbeszélő kevésbé

van igénybevéve, a rendesen mérsékelt díjért bocsájtani a közönség rendelkezésére. — Minthogy azonban ezt a kérdést a folyamatban lévő tárgyalások keretében az egész országra nézve egyöntetű alapon kell megoldani, a Szövetségnek azt a kérelmét, hogy a hírlapok szerkesztőiségei az egymás között lebonyolítandó beszélgetések céljaira a távbeszélőt az éjjeli órákon kívül nappal is kedvezményes díjért használhassák, a jelen körülmények között, amikor az erre vonatkozó tanulmányok még befejezve nincsenek, nem teljesíthetem. Budapest, 1909. augusztus 5. A miniszter helyett Szerényi.

— **Halál kazalrakás közben.** Székesfehérvárról jelentik: Nagy András, egy vagyons bicskei gazdálkodó fia, tegnap kazalrakás következtében oly szerencsétlenül bukott le egy buzakazal tetejéről, hogy agyrázkódást szenvedett és rövid kínhalál után meghalt.

— **Mikor nincs elnök.** Pécsről táviratozzák: Törvényhatósági életben ritka eset történt ma Pécsen. A törvény értelmében a mai napra volt a közigazgatási bizottság rendes ülése egybehíva. A főispán és az azt helyettesítő polgármester szabadságon lévén, a főjegyző belügyminiszeri felhatalmazást kért, hogy az ülésen elnökölhessen. A felhatalmazás azonban a mai napig meg nem érkezvén, ma reggel sebtében értesítették a közigazgatási bizottságot, hogy az ülést nem lehet megtartani.

— **Beomlott templommal.** Margittáról táviratozzák: Az izraelita templom kibővítésével járó építkezések közben az egyik fal beomlott és maga alá temette Aranyosi József kőművest. Társai életveszélyesen sebesült állapotban kihúzták a romok alól. A vizsgálatot megindították.

— **Egy vonat lángokban.** Aradról táviratozzák: Az arad-csanádi vasutak 23-as számú motoros személyvonata tegnap este Ujszentanna állomásnál benzincsőrepedés következtében kigyuladt. Egy pillanat alatt az egész vonat lángba borult. A utasok szerencsére még idejében kimenekültek az égő vonatból. A podgyász azonban jórészt elégett.

— **A svédországi általános sztrájk.** Stockholmból táviratozzák: Az itteni postahivatalnokok szövetsége az általános sztrájkban való részvétel ellen nyilatkozott. A délután folyamán a közúti vasut sinein dinamitot találtak, melynek mennyisége azonban oly csekély volt, hogy nagy kárt nem okozhatott volna. A szedők egyesülete az elnökség javaslatára elutasította a felszólítást, hogy munkába lépjen. Luelában egy Burman nevű munkásnál margarinos edényben dinamitot és kanócot foglalt le a rendőség. Nevezett egy ifjuszocialista, azt állítja azonban, hogy a dinamitot már 1904-ben szerezte be. A svéd táviró- és telefonmunkások szövetsége kiszivárgott hírek szerint ellene szavazott a sztrájkban való részvételnek. Malmöben a sztrájkolók pékműhelye sérény munkában van. Holnap kezdődik a kenyérkiosztás. A huseladók testülete meg-

kezdte a hus kiosztását a sztrájkolók között. A helyzet kezd komolyabbra fordulni. Több lap ugyan kijelenti, hogy a sztrájkot meghiusultnak lehet tekinteni, de ezek a tudósítások nem felelnek meg a valóságnak.

— **Gyilkol a meleg.** Franciaországban, Angliában és Amerikában türethetetlen hősségről panaszkodnak az emberek. Párisból táviratozzák, hogy tegnap tizenöt ember halt meg a forróságtól és több mint harminc megőrült. Londonból is azt jelentik, hogy a hősségnek igen sok áldozata volt. Tizenegy ember gutaütést kapott, mert kimelegedve fürdött. A hőmérséklet Londonban és Párisban 38 és 40 Celsius fok között váltakozik árnyékban. Filadelfiában oly nagy a hősség, hogy az emberek félig ájultan járnak-kelnek az utcán s több haláleset is fordult elő miatta. Az éjszakákat kint töltik az emberek a szabadban. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hősség még egy ideig tartós lesz.

— **Baumann Károly bucsufelépése** ma este lesz az Arany-Bika Mulatóban, mely iránt városzerte óriási érdeklődés mutatkozik. Szombati utolsó vendégszereplése alkalmából, mint értesülünk, a közönség nagy ovációkra készül. A kiváló komikus valóban a legnagyobb mértékben rászolgált a közönség őszinte szeretetére és igaz elismerésére.

— **Fényképészeti készülékek és kellékek** kaphatók kezelethebb árban Thaisz Arthur papírkereskedésében.

— **Kugler Gerbeud cukorkák** főraktára Kontsek Gézánál.

— **A Royal kávéházban** ma és a következő napokon 86 ik Rácz Laci cigány király teljes fővárosi zenekarával hangversenyez.

— **Novotny J.** cégről beszél most mindenki, kinél árfelemelés nélkül csekély havi részletre kaphatók jégscobák, pénzszekrények, gramofonok, gramofonlemezek, fénycsövek, lát- és távcsövek, mindenféle fegyverek, mindenféle hangszerek. Helyi képviselő Schwartz Dániel, a városbárával szemben. Kérjen árjegyzéket. Diszkrétio biztosítva.

— **Gummi óvszerek** nagy választékban kaphatók Vitárius Sándor keztü és kőtszerész mesternél Szent Anna-utca 1.

Közgazdaság.

Terménytőzsde.

Schwarz E. debreczeni bizományos távirati jelentése

Készáru csendes.

Budapest, 1909. aug. 13.

1909. októberi buza	13.48	13.49
májusi buza	—	—
1910. áprilisi buza	—	—
májusi rozs	—	—
1909. októberi rozs	9.77	9.78
áprilisi rozs	—	—
1909. októberi zab	7.45	7.46
májusi zab	—	—
áprilisi zab	—	—
1910. májusi tengeri	7.04	7.05
"	—	—
"	—	—
1909. júliusi tengeri	—	—
augusztusi tengeri	7.60	7.61

Regény-Csarnok.

A bojár leánya.

— Regény. —

Irta: **Vértesi Arnold.**

(92.)

Fehér Ármin egy hét óta bent volt városban, mint mondá elakarja végezni az ügyeit, hogy Oláhországba visszatérhessen. Csongrády Gyuri gyanakodott, Pali erősen hitte, hogy csak azért ment a városba, hogy apostán érkező leveleket elfogdoshassa. Hanem megelőzni nem lehet. Ki tudja, nincs e már magával a postamesterrel összeköttetésben?

— Meglátja Gyuri bácsi, — szolt a fiu komoran, nem kapunk levelet.

Csalódott. A várt levelet megkapták. Csongrády Gyuri bámulva tekintett Pali s remegve tartotta kezében a levelet, mintha félne feltörni. Pali sápadt volt a belső izgatottságtól s kiragadta bátyja kezéből a levelet.

— Egy pillantás vetett a pocsétra. Gyanakodó szemének úgy látszott, mintha azon korábbi fölbontás jeleit venné észre; de nyugtalansága nem engedte sokáig ezt vizsgálni. Fölbontotta a borítékot.

Két irat volt benne. Az egyik az oláh prefect levele volt, igen udvarias francia levél, melyben tudatja, hogy szerencsésnek tartja magát a „Monsieur” kívánságát teljesíthetni s ide zárva küldi az óhajtott okmányt.

A másik oláh nyelven volt írva. Ez a házassági bizonyítvány volt.

(Folytatjuk.)

Telefon 701.

Mindennemű felsőruhák festését, tisztítását, gallérok, kézelők mosás, vasalását a legszobben eszközl

DEBRECZENBEN,
Arany János utca 10. szám

Ronczi József

gőzerőre egész ujjonnan berendezett kelmeleltető és vegyészeti ruhatisztító intézete

Fűk üzletek:

Batthyány-utca 2. Vár-utca 3. sz.
a zenede kispárlate udvarában.

Telefon 701.

Eladó

Az Ajtó utca 37 sz. egyszersmind az Eötvös utcára is kiépített több lakásu ház olcsó törlesztéses kölcsönnel terhelve, továbbá a díszkegi utción közel a városhoz 22 kat. hold f lkerített részben szűllővel beültetett föld előnyös fizetési feltételekkel.

Feltételek megtudhatók Dr Farkas Igác ügyvédnél, Hungária palota. Bejarat Arany János u. 2. kapun.

Carl Kronsteiner-féle
időjárás-erős mész

façade-festék

50 árnyalatban
kgként 24 fillér-
től felebb.

Évek óta legjobban bevált és utánzatokat felülmuló.
— Egyedül ezélszerű mázólo anyag már festett façadenál. —
Mintakönyv és prospectus ingyen és bérmentve. Carl Kronsteiner, Wien, III., Hauptstrasse 120.
Raktár minden nagyobb városban.

Emailfaçade festék

mosható, egy vonással fed, nem szükséges az előző alapozás, email-
lizott, csak hideg vízben feleresztve használható, antiseptikus, méreg-
mentes, porhanyós. Fenkölt festés belső helyiségek faepitkezések, és
színeknek, pavilonok, kerítéseknek, stb.

— Kapható minden árnyalatban m²-enként 2 fill. —

Horváth János

gőzfűrészeiben
100 kg. vágott tölgy tűzifa
80 kr-ért kapható.

Donogán és Somossy

Debreczen, Ristemplombazár.
Mosó kelme ajándékok
Zephyr — Batist —
Ottomán vászon — Kreton
— Voile de laine —

:: óriási raktára ::

Hatvan-utcán a kuttal
szemben az 54. számú
ház eladó.

Területe 400 □-öl. Aki megvenni akarja, forduljon levélben hozzám. **Lengyel Imre** Hajduszoboszlón.

KÖZPONTI DROGUERIA

Telefon. DEBRECZEN. Telefon.
Placz-utca, Városház épület.

Gazdaságok és gyártelepek részére előírás szerint berendezett **mentőszekrények, kötszerek, desiniciálószeresek: Creolin, Carbol, mindennemű állatgyógyászati cikkek és műszerek. Sertés és marha tápperek és Fluidok nagy raktára, ugyancsak nagy választék mindenféle gumiarúkból, sörváltókban, valamint fénytűzőkben szükséges vegyszerekben.**

Vigyázz! Kékre festett kirakat. Vigyázz!
Előre haladott idény miatt

A raktáron levő összes áruk mélyen le-szállított árakban kaphatók u. m.

Gyönyörű himzett batiztok fehér és ecru	28	kr.-tól
Remek mosható delainok	25	"
Jó mosó Zephirek bluzokra és pongyolákra	17	"
Jó mosó angol Zephirek férfi ingekre és bluzra	24	"
Szintartó Kretonok ingekre és bluzra	20	"
Francia Gyapjú Delainok gyönyörű minták	63	"
Angol ruha vásznak gyönyörű minták	47	"
1 vég jó minőségű havas vászon	3,65	"
Gyönyörű fekete és színes ernyők	97	"
Csigke applicációk betétek czakkok	02	"
120 cm széles gyönyörű nyári szövetek	38	"
120 cm széles szép Lüsterek minden színben	55	"

Mindenféle bélés áruk, diszombok, zsinórok, szabó kellékek, nagyon olcsó árban kaphatók.

Saját készítésű paplanok.
Tömérdek maradék léláron

Férfi női és gyermek ajour és zatent harisnyák. Való angol Princesse fűzők 60 kr.-tól,

Molnár V. J. és Társa fiókja

Cégtulajdonos: Molnár Lukács.
Kossuth és Batthány-u. sarok a színházzal szemben.

Hirdetmény.

A Baldácsy prot. alapítvány tulajdonát képező s a Szolnok megyei Nagykőrű községben fekvő 1362 kat. hold kiterjedésű földbirtok, melyből körülbelül 800 kat. hold szántóföld, a többi tisztai rét, 1910. szeptember 30-tól 12 évre haszonbérbe adandó. A föltételek és felvilágosítások Dr. Szabó József ügyvéd alapítványi ügyvivőtől (Budapest IX. Lónyai utca 9.) kérhetők s f. évi szeptember hó 15-ig ugyanott adandók be a haszonbérleti ajánlatok is. Az ajánlatok felett az alapítvány igazgatósága tetszése szerint dönt. Az ajánlatához 3000 korona bantpénz esztolandó.

Legbiztosabb széplőtőszér a

Fáy-féle Arc-Crém

Kitűntetve a Bécsi, Párisi és Londoni kiállításon arany éremmel és oklevéllel.

Hatása csodás!

Szépít, fiatalít! Legkötőbb szer szeplő májfoltok, pattanások és az arcbőr tisztálaltanságai ellen. Egy tégely 1 kor, hozzá való „Fáy” szapan 1 korona.

Kapható a készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. sz.
„Arany egyszaru” gyógyszer-tár.
Telefon sz. 496. Telefon sz. 496.

Villamosvilágítást,

telefonok, villamos csengők berendezését, javítását. évi jökarban tartását egy helyben, mint vidéken a legjobb anyaggal, legolcsóbban eszközöl.

Földvári L.

Debreczeni első elektrotechnikai gyár és villamos szerelési vállalat.

C illárok, ivlámpák, villamos motorok, szellőztetők, dinamok állandó nagy választékban. Raktáron tartom a legjobb gyártmányu Wolfram és Osmium égőket.

Boros hordó

gyártás és raktár

minden nagyságban

„Margit”-fürdőtelep.

Ugyanott ajtós hordók vannak raktáron 1200—1500 literesig.

Iroda: Péterfia-utca 76.

Kádársegédek felvételeinek.

Kerékpározók

mielőtt kerékpárt vagy bármily alkatrészeket szándékozik venni, saját érdekében keresse fel cégemet, hol olcsón gyári árban szerezhethet be mindent. Raktáron tartok elsőrendű

kerékpárokat,

valamint mindennemű alkatrészeket, 20 koronán felüli vásárlásokat és javításokat kedvező fizetési feltételek mellett eszközölök. Varrógép, gramaphon és villamosági cikkek raktára és mindezek javítása

B. partfogást kérve, tisztelettel **Geller Henrik,** ezelőtt Geller és Nemeth Debreczen, Hatvan-u. 8.

Villamos világítást,

a villamos csengők, házi telefonok berendezését és évi kezelését és minden a szakba vágó legkomplikáltabb munkát egy helyben mint vidéken a legolcsóbban és szakszerűen — több évi jótállás mellett vállal

FÖLDES SÁNDOR

elektrotechnikai vállalat

Debreczen, Nagytrattik udvar

Minden irányba égő Wolfram-lámpák, ivlámpaszek, csillárok, izzólámpák nagy választéka a legolcsóbb árban. Kölesön ivlámpák havi 8 korona díjért.

Telefon 210. Telefon 210.

Hajdusági bajuszpedró

kitűntetve a bécsi, párisi és londoni kiállításon arany éremmel és oklevéllel

Hajdusági Bajuszpedró.

Elismert legjobb különlegesség a bajusz növesztésére és ápolására, mely meg nem avasodó és mentes növényi balszamos anyagokból készült.

Hatása gyors és biztos. Törvényesen védve.

1 doboz 50 fillér, postán csak 2 doboz küldésik 8 korona 25 fillér bérletre utalással.

Védjegy.

Egyedül készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. szám.

„Arany egyszaru” gyógyszer-tár.
Telefon 496. Telefon 496.

Hol van a fogorvos?

Egyházter 3. szám alatt

Molnár Testvérek

gramafon és lemezajándékok raktárában, hol mindenkit megnevetet.

Legújabb felvételek:

Gondor Aurél. Atyai tanácsa, Marcsa lánya esküvoje.
Rózsa S. Lajos legújabb magyar nő-

tája: Nem tud senki semmit rólam.
Schlezák leghíresebb opera énekes, Környei Béla pesti opera énekes legújabb felvételei. Bauman Károly összes kuptéi.
Tessék meggyőződni.

Apró hirdetések.

10 szögig 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Vastag betűkből szedett minden szó 8 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozásnál tessék választélyeget csatolni.

Ha valamit venni, vagy eladni akar, tudassa szándékát a „Debreczeni Független Ujság” apró hirdetési rovatába is. Nemesen gyorsabb, biztosabb és olcsóbb módja annak, hogy célját elérje, mert apróhirdetését már a megjelenése napján sok ezer ember olvassa.

Levelezés.

Közégségi tanító nélkül, venné azon leányt, kinek megfelelő vagyona van, vagy általa jobban jövedelmező álláshoz jutna. Levelet fényképpel „Házias” jelige alatt a kiadóba.

Fiatal ügyvédjelöltet melyik valóban előkelő urholgy tanítaná meg a szerelem mesteriségére, ki ebben teljesen a fabéta. Leveleket „Dr. juris utriusque” jeligére a kiadóba.

Betöltendő.

Egy ügyes varróleány szücségpéhez jó fizetéssel felvétetik Nagy József Piacz 34.

Egy ruha varróné házhoz keresetik Széchenyi utca 23 keresztépület emelet.

Adás-vétel.

Zsákok, vizmentes és rostáló ponyvák úgy köcsön mint megvételre a legolcsóbban beszerezhetők Fohn József zsáküzletében Petöfi-tér a nagyállomás közelében.

Tetőcserép közönséges, hornyolt és Francia egyéb építkezési anyagok u. m. legjutányosabban Fülöp mészkereskedésében Homokkert-u. 121. sz.

Vigyázzon! Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rósenberg Béni Bádógos-utca 4. szám.

1 db órétű férfi és fiu gallér 12 kr. 1 pár kezeltő 15 kr. Sugar Dezsónéi Piacz-utca 19. sz.

CZIGARETTAZOK!

10 db hável, nikotin mentes:

Rip hop 10 Riz 14
Tizli 10 Parafis 14
Delitab 14 Arany 20
Kolibri, Különlegesség 16 k.

Kapható HARMATH'S szivarkahelyek különlegességek söraklárában Debrecen füvészkert u. 14

Egy alig használt trimót megvételre keresek czim a kiadóba.

Lókarban levő ágy és függő lámpa eladó. Czim a kiadóba.

Házilag készített finom borecet eladó, ágyak is külön kaphatók. Czim a kiadóba.

Lakás.

Két utcai szoba külön kijáráttal csinosan butorozva minden órán kiadó Jókai-utca 5 sz. a.

Két szoba előszoba konyha és mellékhelyiségekből álló lakás szeptember 15-től kiadó. Nyomatató utca 22.

Különféle.

Intelligens izr. családna 2-3 iskolás fiu gyermek teljes ellátásra elfogadjatik czim a kiadóhivatalban.

Magánkutató iroda. Iskola utca 4. szám Kényes megbízásokat, megfigyeléseket és nyomozásokat vállal, úgy magán, mint családi ügyekben. Krámer József.

A kath. gimnasimhoz közel lakó izr. család 1-2 fiugyermeket teljes ellátásra elfogad. Cim a kiadóban.

Györfi Testvérek
uri divat, kalap, kezlyü, kötszer és orvosi műszertára
Piacz-utca 30. szám.
Dréher sörcsarnokkal szemben.
Gumi különlegességek.

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság és általában gyomorbetegségekben a legkitünőbb háziszor a

Hollandi

GYOMORCSEPPEK.

1 üveg ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszertárában

DEBRECZEN.

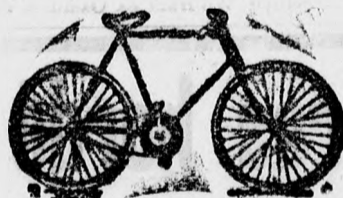
1047—1909. v. k. szám.

Arverési hirdetés.

A debreczeni kir. bíróságnak V. 2205/2. —1909. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint J. Stadler cég részére debreczeni lakostól 119 kor. — fill. tőke, ennek 1908. évi október hó 6 napjától számítandó 6% kamatai és az eddig összesen 46 kor. 54 fill. perköltség erejéig 1909. évi június hó 14 én biróilag felülfoglalt és 986 koronára becsült butorok és egyéb ingó-ágok 1909. évi augusztus 14-én délután 4 órakor kezdetet vevendő es Borz-utca 18. szám alatt megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szukség esetén becsáron aul is elfognak adatni.

Az árverés az összes kielégítésre jogosított vegrehajatók javára elrendeltetik. Debreczen, 1909. évi július hó 13.

Oláh Géza bírói kiküldött.

Kerékpárosok el ne mulasszák Debreczen és Vidéke legnagyobb kerékpár raktárát felkeresni, hol a hírneves

Puch és Viktoria kerékpárok

eredeti gyári árakban, kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Kerékpár alkatrészek egymint Gumik, acetilin lámpák, csengők, kürtök, nyergek, nagy raktár felhalmozódás miatt 25% árleengedéssel kaphatók.

Kerékpár javítás, Zománcozás és Nickelzés jótállás mellett vállalattik. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Tisztelettel

ROSENBERG és HAMMER DEBRECZEN,

Piacz-utca 8. szám, a kereskedelmi akadémiánál szemközti oldalon.

Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1901.

Arany érem
Budapest 1903.

Arany érem
Pozsony 1902.

Hydraulikus sajtók.

Szőlő és gyümölcsmust

sajtólásra a nagy üzem számára. 2 állítható kezdéssel vagy 1 kezdéssel.

Már igen tetemes számban üzemben helyeztetett.

gyártanak és szállítanak 10-15 éves múlttal bíró különlegességet a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, H.

különlegességek gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Megrendelések idejében kéretnek.